

"THE ZGODA"

Official Organ of the
POLISH NATIONAL ALLIANCE
of the U. S. of N. A.

WEEKLY EDITION

The only Polish Newspaper
in America that Circulates ex-
tensively in every State of the
Union

1406-1408 W. Division Str.
CHICAGO, ILL.

"ZGODA"

Organ Związku Narodowego
Polskiego w St. Zjedn.

WYDANIE TYGODNIOWE

Służy Polakom Wychodźtwa
rzetelnie i uczciwie we wszyst-
kich sprawach narodu polski ob-
chodzących.

1406-1408 W. Division U
Wicker Park Station.
CHICAGO, ILL.

Entered as second-class matter April 17, 1913, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the Act of August 24, 1912.

No. 51.

(Wydanie dla kobiet)

Chicago, Ill., 18-go Grudnia (December) 1913.

(Women's Edition)

Rok (Vol.) 32.

W sprawie równouprawnienia.

Ostatnie orędzie prezydenta Wilsona wywołało rozczarowanie w kołach kobiet walczących o równe prawa.

Powszechnie spodziewano się, że prezydent uczyni jakąś wzmiankę o swoich zamiarach w tym kierunku; tymczasem pominął on tę sprawę zupełnym milczeniem. Deputacyi kobiet, jaka się wybrała do Białego Domu, pragnąc przedstawić mu ważność tej kwestyi społecznej i potrzeby zmiany odnosnych paragrafów konstytucyi, prezydent nie przyjął, wymawiając się chorobą. Na to kobiety, rozegzaltowane nieco pobytami pani Pankhurst i przejęte jej ideami, wybuchły głośnym narzekaniem i zarzutami, skierowanymi przeciwko prezydentowi, jako przeciwnikowi równouprawnienia.

Tymczasem w rzeczywistości rzecz przedstawia się mniej czarno; prezydent w zasadzie nie ma przeciw rozszerzeniu politycznej kompetencyi kobiet, ale ostrzega, że ta sprawa zajmie inco czasu, którego obecnie z powodu innych zawitych zadań kongresowi i jemu brakuje. Nadzieja zatem przeciągnięcia prezydenta na stronę sprawy kobiecej wcale nie znikła i może się spełnić przy odrobinie cierpliwości i rozwagi, jeżeli kobiety przedewszystkiem same swej sprawy nie zepsują zbyt burzliwym i natarczym działaniem, jak to uczyniły sufrażystki angielskie.

W niektórych dziennikach pod pozorem brania w obronę prezydenta pojawiły się artykuły skierowane przeciwko racjonalności równouprawnienia kobiet. Wywody te, nie wytrzymujące silniejszej krytyki, wychodzą z tego punktu założenia, że żądanie kobiet jest tylko chwilową zachcianką; twierdzą one, że z chwilą, gdy kobiety otrzymają pełne prawo głosu w sprawach politycznych i krajowych, przestaną się tem interesować. Jako przykład na swoje twierdzenie, przytaczają one obliczenia wyborcze z tych stanów, gdzie

kobiety już prawo głosowania otrzymały, a które wykazują, że zaledwie trzydzieści procent uprawnionych brało w niem czynny udział.

Jest to zarzut dosyć ciężki, mogący kobiety podać w podejrzenie, że zachowują się apatycznie wobec spraw publicznych, ale z drugiej strony należy sobie przypomnieć, że to są dopiero początki, jak zwykle trudne. Szczególniej niższe klasy kobiet, nie wyrobione politycznie i nie uświadomione jeszcze należycie o ważności wielu kwestyi publicznych, zdradzają małe zainteresowanie w polityce wyborczej. Ale z czasem i one poczują się do obowiązków obywatelskich, gdy zrozumią, jak ważnym jest ich głos w wielu wypadkach.

Najgorszym w tej całej sprawie objawem jest fakt, że w łonie samychże kobiet wylania się opozycja przeciw równouprawnieniu i emancypacyi wogóle; skąd się biorą takie konserwatywne zapatrywania i kto je inspiruje, domyśleć się nietrudno. Z wielu stron dają się słyszeć głosy obawy, że emancypacja kobiet podziela szkodliwie na stosunki społeczne, rozluźniając węzły rodzinne i rujnując ogniska domowe. Tak, jak gdyby obecnie te ogniska domowe były ideałem społecznym, wzorem rajem na ziemi! Te wszystkie zarzuty dadzą się streścić w dwóch wyrazach: Zaczynanie pojęć!

Równouprawnienie kobiet już z tego jednego względu jest nieuniknione, że bardzo wielu nader ważnych spraw bez ich udziału na własną odpowiedzialność mężczyźni załatwić nie mogą i nie mają właściwie prawa. A najważniejsza właśnie jest kwestya małżeńska, reforma ogniska domowego.

Wobec rosnącej cywilizacyi i kultury, wobec zmieniających się do niepoznania warunków bytu, dotychczasowe ustawy małżeńskie okazują się niestosowne. Stosownie do lokalnych prądów w poszczególnych krajach albo pozostają one w stanie archaicznym, al-

bo też wpadają we wprost przeciwną ostateczność. W pierwszym wypadku wyradza się rodzaj poniżenia i zależności kobiety, co często prowadzi do starć, niezgodnego pożycia, piekła na ziemi, w którym oboje małżonkowie nierozłączalni cierpią całymi latami; w drugim wytwarza się zupełna dowolność, rozluźnienie węzłów rodzinnych, zmienianie żon i mężów jak rękawiczki, czego również za stan normalny uważać nie można. Jakieś pośredniej drogi, któraby wytwarzała wzajemny szacunek i przywiązanie, znaleźć trudno, gdyż przykłady uczą, jak mało jest małżeństw prawdziwie szczęśliwych. W tym właśnie kierunku powinny zabrać głos kobiety przedewszystkiem.

Ale prócz tej jest jeszcze wiele innych spraw społecznych, do których kobiety bardziej od mężczyzn się nadają; są to zagadnienia, wymagające bardziej drobiazgowego sposobu myślenia, w którym przeciętna kobieta stanowczo przewyższa mężczyznę. W kwestiach dotyczących się higieny, dobroczynności, ochrony dzieci, upiększenia miast, handlu artykułami żywności, kobiety mogą oddać bardzo ważne usługi, gdyż nie mając nawet wpływów i prawa głosu we wielu krajach już udowodniły swoją pod tym względem kompetencyę i energię. I gdyby pani Pankhurst z towarzyszkami i swoją wierną armią, zamiast tłuc*szyby niewinnym obywatelom i palić budynki publiczne, zabrała się do skóry lichwiarzom żywnościowym i handlarzom żywym towarem, z pewnością nie z oburzeniem, ale z cichym uznaniem społeczeństwa by się spotkała, jednając sobie sympatyę ogółu dla swoich dążeń.

Nie widzimy zatem powodu, dla czegoby należało kobietom tamować drogę do równouprawnienia i obywatelskiej emancypacyi. Zresztą kultura i postęp tego wymaga i w końcu stać się to musi, a czem prędzej się stanie, tem lepiej dla społeczeństwa.

NIEWIAST POLSKICH SERCA ŚWIĘTE.

Odpoczątku dziejów naszych,
Od uwicia gniazdek laszych,
Odkąd białe orły slyną,
Bujające nad krainą,
Odkąd żyje polska strzecha,
Polskich pieśni leca echa, —
Słnią jak gwiazdy wniebowzięte
Polskich niewiast serca święte!

One Kingi, Salomeje,
których Boża cnota wieje,
Jadwigi nieskażone,
Dziś noszące z gwiazd koronę,
Szły przez głogi i przez ciernie,
Jezusowi służąc wiernie,
Wobec Boga czią przejęte,
Polskich niewiast serca święte!

I te, które sy...
Na śmiertelne... boje,
Na Tatar i Turczyzna,
Gdzie śmierć krąży krwawo-sina,
Kiedy tamci walczą w bitwie,
One trwały w łzach, modlitwie,
W mocy swojej niepojęte,
Polskich niewiast serca święte!

Czy wieśniczki, czy królowe,
One zawsze jednakowe,
W możnym zamku, w kurnej chacie,
W równym chodzą majestacie,
Czy w płótniance, czy w koronie,
Zawsze każda zorzą płonie;
Zawsze słodko uśmiechnięte,
Polskich niewiast serca święte!

Ach i dzisiaj z równą mocą
Blaskiem cnoty nam migocą,
Starodawnej pełne wiary,
Rozświetlają pomrok szary,
Koją bóle i tęsknoty,
Wznosząc w niebo ducha loty,
Miłowaniem wskrós przejęte
Polskich niewiast serca święte!

Więc gdy wokół biją gromy,
Gdy drżą w grozie polskie domy,
Gdy się los nasz chwieje, waży,
One stoją wciąż na straży,
Jak anioły nieskalane,
Duszą całą w zwyczaj podane,
W mękach życia nieugięte
Polskich niewiast serca święte!